

MEVZUAT

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun tanımlar başlıklı 3. maddesi; “İster gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dâhil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseleri” esnaf ve sanatkâr olarak tanımlamıştır.

6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 17. maddesinde, “İster gezici olsun, ister bir dükkânda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildirler...” hükmü yer almaktadır. Bu Kanunda esnaf tanımı yapılmamış olmakla birlikte, kimlerin tacir olamayacağı belirtilmiştir.

Türk Ticaret Kanununun ilgili hükmündeki esnaf ve sanatkâr tanımının, 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunundaki esnaf ve sanatkâr tanımına göre, daha dar kapsamlı olduğu anlaşılmaktadır. Türk Ticaret Kanunu ve Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunundan kaynaklanan sorunlardan ilki, tacir ve esnaf kavramlarının birbirinden ayırt eden kesin çizgilerin bulunmamasıdır.

Bu itibarla, esnaf ile tacir ayrımının sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu’nun 63. maddesi ile “Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu” kurulmuştur.

Kurul, esnaf ve sanatkâr kollarını belirlemek, yıllık gayrisafi gelirleri ve bölgelerin özelliklerine göre esnaf ve sanatkârlar ile tacir ve sanayicinin ayrımını yapmak, Türk Ticaret Kanunu’nun 1463. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılması öngörülen karar taslağını hazırlayarak Bakanlığa sunmak üzere yetkilendirilmiştir. Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu’nun 23.05.2007 tarih ve 1 sayılı Kararına dayanılarak, Bakanlar Kurulu tarafından Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayicinin ayrımına ilişkin 18.06.2007 tarih ve 2007/12362 sayılı Karar alınmıştır. Bakanlar Kurulunun söz konusu Kararı ile;

1) 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 63 üncü maddesi ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 12 nci ve 17 nci maddelerinin uygulaması bakımından;

a) Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunun tespit edeceği ve Resmî Gazete’de yayımlanacak esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dâhil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunanlardan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların esnaf ve sanatkâr sayılmaları ile esnaf ve sanatkâr siciline ve dolayısıyla esnaf ve sanatkârlar odalarına kaydedilmeleri,

Ancak, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı iken, daha sonraki yıllarda yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hâsılatı, esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerini aşanların kendileri istemedikçe

ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliđi bünyesindeki odalara kayıt için zorlanmaması, yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanların ise kayıtlarının, esnaf ve sanatkâr sicili marifetiyle ticaret siciline aktarılması,

b) 213 sayılı Vergi Usul Kanununa istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve bu Kararın (a) bendinde belirtilenlerin dışında kalanların tacir ve sanayici sayılmaları ile ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliđinin bünyesindeki odalara kaydedilmeleri,

Kararlaştırılmıştır.

Vergi Usul Kanununun 177. maddesi birinci sınıf tüccarların kimlerden oluşacağını belirlemiştir.

Esnaf ve sanatkâr ile tacir ve sanayicinin ayırımına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararına göre, Vergi Usul Kanununun 177. maddesinin 1. fıkrasının; (1) ve (3) numaralı bentlerde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanlar esnaf ve sanatkâr sayılmaktadır.

Yukarıdaki kriterler; teorik olarak esnaf ve sanatkâr ile sanayici ve tacir ayırımının yapılmasında yeterli görülmektedir. Ancak uygulamada söz konusu kriterler, esnaf ve sanatkâr ile sanayici ve tacir ayırımının yapılmasında yeterli olmamakta, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliđi (TOBB) bünyesindeki odalar ile Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu (TESK) bünyesindeki odalar arasında ihtilafa neden olmaktadır.

Esnaf ve sanatkâr tanımının net bir şekilde yapılamaması, sorunlarının tespitini ve bu sorunların çözümüne dönük eylem ve projelerin yapılmasını ve uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Halen yürürlükte bulunan esnaf ve sanatkârlar tanımı, bugün sürekli üreten, satan, ihracat yapan esnaf ve sanatkârlar için yetersiz kalmaktadır.

Bu nedenlerle, esnaf ve sanatkâr tanımının günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden yapılması gerekmektedir.